

บทที่ 1
บทนำ



ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคของสภาพเศรษฐกิจสังคมปัจจุบัน มนุษย์มีความกระหายใกรู้ที่จะสร้างสม
ประสพการณ์โดยนำสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบข้าง ที่มีทั้งสิ่งที่ดีและสิ่งที่ไม่ดี เข้ามาเป็นส่วนหนึ่ง
ในการสร้างความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี มาเป็นส่วนประกอบให้เข้ากับลักษณะนิสัย
ดั้งเดิม โดยมีความเชื่อถือ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการสนับสนุน การสร้างลักษณะ
นิสัย รวมถึงการได้รับการปลูกฝังค่านิยมจากปริมทางสังคมต่างๆ ได้ทำให้มนุษย์มีพฤติ
กรรมดั้งเดิมที่เปลี่ยนแปลงไป

ทั้งนี้จากสภาวะของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
จากภาคเกษตรกรรม เข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ทำให้สังคมเมืองกลับกลายเป็นแหล่งงาน แหล่ง
การค้าและแหล่งธุรกิจหลักๆ ของประเทศ ผู้คนจากชนบทได้โอนย้ายถ่ายเทแรงงานเข้ามาสู่
สังคมเมืองมากขึ้น จนเป็นอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพของประชากร และทำให้ปริมาณคน
จนมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จนทำให้เกิดชุมชนแออัดขึ้นมากมายในเมืองหลวง

เมื่อมีผู้คนจากต่างจังหวัดเข้ามาอยู่ในเมืองหลวงมากขึ้น ปัญหาการรังที่อยู่อาศัย จึงเป็น
ปัญหาใหญ่ ของคนที่เข้ามาหางานทำในกรุงเทพฯ และผู้คนเหล่านี้ จึงพยายามหาแหล่งที่อยู่
ที่ไม่ต้องบิ่ค่าใช้จ่าย ในเรื่องเช่าที่ดิน การเสียค่าเช่าบ้าน โดยยึดที่ดินว่างเปล่าของทางราช
การมาเป็นของตัวเอง ในลักษณะของการสร้างสิ่งปลูกสร้างขึ้นมาโดยขาดการควบคุมดูแลจาก
หน่วยงานของรัฐ ซึ่งกลับกลายเป็นปัญหาที่ภาครัฐจำเป็นต้องเร่งแก้ไขในปัจจุบัน เนื่องจาก
แหล่งที่มีการปลูกสร้างของผู้คนที่อพยพเข้ามาในเมืองหลวง เริ่มมีการขยายตัวมากขึ้นเรื่อยๆ
ยากต่อการควบคุม จนกลายเป็นชุมชนแออัด ที่มีปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหา
เรื่องโรคภัยไข้เจ็บ โดยเฉพาะโรคเอดส์ ที่เป็นปัญหาสำคัญในปัจจุบัน

สำหรับชุมชนคลองเตย นับเป็นอีกชุมชนหนึ่ง ในอีกหลายๆ ชุมชนที่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ
ที่มีปัญหาในเรื่องอาชญากรรม ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาโสเภณีเด็ก ปัญหาบ่อนการพนัน ชุมชน
คลองเตยจึงเป็นชุมชนที่ค่อนข้างน่าสนใจไม่น้อย ที่จำเป็นจะต้องศึกษาและได้รับการพัฒนา
เนื่องจากเป็นชุมชนที่ใกล้แหล่งงาน คืออยู่ในเขตเช่าที่ดินของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ซึ่งตั้ง

อยู่ในเขตคลองเตย และเป็นชุมชนที่มีสภาพความเป็นอยู่ในลักษณะที่หลากหลาย หลายเชื้อชาติ ศาสนา หรือมีถิ่นจากหลายๆ ภาคเข้ามาอยู่ร่วมกันเป็นสังคมใหญ่ และมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งผู้คนในสังคมชุมชนคลองเตยยังคงสภาพของการมีวิถีชีวิตดั้งเดิมของถนนบาท หลงเหลืออยู่ เช่น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การจัดทอดผ้าป่าสามัคคี ซึ่งเป็น การทำกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมร่วมกัน จึงมีความแตกต่างจากชุมชนแออัดอื่นๆ ไม่ว่าจะ เป็นชุมชนบ้านครัว หรือชุมชนบ้านคอน ที่ส่วนใหญ่คนในชุมชนจะนับถือศาสนาอิสลาม

ชุมชนคลองเตยเป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ซึ่งมีลักษณะเป็นชุมชน บุกรุก พื้นที่ทั้งหมดของชุมชน จะตั้งอยู่บนที่ดินของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันชุมชนคลองเตยมีพื้นที่ทั้งหมด 443.5 ไร่ มีจำนวนผู้อยู่อาศัยกว่า 108,519 คน ใน 7,731 ครัวเรือน กับ 3,538 ยูนิต ในพื้นที่ แพลต 1-18 (อ้างโดยเอกสารประกอบข้อมูล มูลนิธิดวงประทีป) จึง เป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ใช้แรงงานจากพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ เข้ามาตั้งถิ่นฐานในที่ว่างเปล่าของการท่า เรือเป็นจำนวนมาก

จากการศึกษาพบว่าประชาชนที่อาศัยในเขตชุมชนคลองเตยส่วนใหญ่ มีสภาพบ้านเรือน ก่อนข้างหนาแน่น และส่วนใหญ่ทำด้วยเศษไม้และสังกะสี อุปกรณ์และวัสดุเป็นของเก่าที่มีคุณภาพต่ำ การก่อสร้างไม่ได้มาตรฐาน มีการสร้างกันอย่างไม่เป็นระบบ และอาจเกิดปัญหาได้ หากเกิดอัคคีภัย เนื่องจากทางเดินทางเท้า เป็นทางที่ทำด้วยไม้กระดานมีความกว้างประมาณ 1 เมตร บ้านเรือนส่วนใหญ่ยังขาดระบบสาธารณูปโภคที่สมบูรณ์ ส่วนไฟฟ้านั้นส่วนใหญ่จะมีใช้ เกือบทุกหลังคาเรือน แต่การเดินสายไฟฟ้ายังต่ำกว่ามาตรฐานอยู่มาก และเสี่ยงต่อการเกิดไฟฟ้า ลัดวงจร

ผู้อยู่อาศัยในชุมชนคลองเตย ส่วนใหญ่มักย้ายถิ่นมาจากภาคเกษตรกรรมหรือจากเขตชน บท เหตุผลของการย้ายถิ่นนั้นผู้อยู่อาศัยในชุมชนคลองเตยมักอ้างว่า เพื่อมาหางานทำ และหลีกเลี่ยง ความยากจนในท้องถิ่นภูมิลำเนาเดิม ก็มีผลผลักดันให้เข้ามาหางานทำในกรุงเทพฯ อาชีพ ส่วนใหญ่ของครอบครัวในชุมชนคลองเตยนั้น ผู้ชายจะมีอาชีพรับจ้างทั่วไป เช่นเป็นคณงาน หรือพนักงานบริการทั่วไปในท่าเรือคลองเตย จำพวกพนักงานบรรจุหีบห่อ พนักงานทำความสะอาด สะอาด ส่วนผู้หญิงจะทำงานให้กับครอบครัวเล็ก ๆ เช่น การขายพวงมาลัย พับถุงกระดาษขาย การทำไม้เสียบลูกชิ้นปิ้ง เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้ใช้แรงงาน หรือกรรมกรส่วนใหญ่จะทำงานในลักษณะการรับจ้างทำงานรายวัน ซึ่งนอกจากค่าจ้างนี้แล้วคนงานก็จะไม่ได้รับสวัสดิการใดๆ เลย ชุมชนคลองเตยจึงถูกเปรียบเสมือนแหล่งชุมนุมของแรงงานราคาถูก และเป็นแรงงานที่ขาดทักษะในกระบวนการผลิตแบบอุตสาหกรรม ทั้งนี้เนื่องจากเพราะความด้อยทางด้านการศึกษา การไม่มีโอกาสที่จะศึกษาเล่าเรียน ดังนั้นการยกระดับฐานะทางด้านเศรษฐกิจของประชาชนในชุมชนคลองเตย จึงเป็นไปได้ด้วยความลำบาก

ชุมชนคลองเตย จึงเป็นแหล่งรวมปัญหาสังคมต่าง ๆ ก่อนข้างมากกว่าชุมชนอื่นๆ ซึ่งมีข้อที่น่าสังเกตก็คือ การแสวงหาโอกาส ต่อการยกสถานภาพทางสังคมของตนให้สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่เดิม แต่ลักษณะภูมิหลังทางด้านการศึกษาหรือประสบการณ์ในเรื่องของการประกอบอาชีพจะด้อยกว่าสังคมอื่น ๆ ในเขตกรุงเทพฯ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนคลองเตยไม่ประสบความสำเร็จมากนักในเรื่องของการเลื่อนชั้นทางสังคม

จากสภาพความกดดันในเรื่องของความยากลำบาก ในการประกอบอาชีพในเมือง ประกอบกับสิ่งแวดล้อม มีส่วนผลักดันอย่างสำคัญต่อผู้อาศัยในชุมชนแออัด ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะเด็ก เยาวชนและผู้หญิง ถูกผลักดันให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน และก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมขึ้นตามมาอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด และปัญหาโสเภณี ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่พบเห็น โดยทั่วไปในชุมชนแออัด

จึงไม่ใช่เรื่องแปลกอะไร หากเราจะพบเห็นเยาวชนติดยาเสพติด หรือสารระเหยอยู่ตามตรอกซอกซอยต่างๆ หรือบ้างก็จับกลุ่มกันทั้งชายและหญิงออกเที่ยวยามค่ำคืน เด็กผู้หญิงวัยไม่ถึง 17 ปี ตั้งครรภ์โดยไม่มีใครรับผิดชอบ และผลที่ตามมาจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ก็คือการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ที่เกิดจากผู้ติดยาเสพติด ถึงร้อยละ 60 และร้อยละ 26 เกิดจากหญิงบริการในเขตชุมชนคลองเตย รวมถึงปัญหาการก่ออาชญากรรม ลักขโมย การพนัน การทำร้ายร่างกาย

สำหรับหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ สภาพความเป็นอยู่ทางด้านสังคมให้กับชุมชนคลองเตยในปัจจุบันนั้น มีหลายๆหน่วยงานที่เข้ามาดูแลแก้ไขปัญหาให้กับสังคม ในชุมชนคลองเตย

สำหรับมูลนิธิดวงประทีปนั้น ได้เข้ามามีบทบาท และมีส่วนสำคัญ ในการสร้างระบบ กลไกการพัฒนา และการจัดระเบียบในทางสังคมชุมชนคลองเตย โดยเริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2511 ในครั้งนั้นเรียกว่า”โรงเรียนวันละบาท” โดยมีลักษณะในการประกอบกิจกรรม เพื่อรับ ฝากเด็กในชุมชนคลองเตยที่พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ไม่มีเวลาดูแลดู เพราะจำเป็นต้องไปทำงาน

หลังจากนั้นในปี พ.ศ.2519 ก็ได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิดวงประทีป และได้ช่วยสร้าง สรรค์สังคม จนมีกิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้นในปัจจุบันประมาณ 17 โครงการ ดังนี้

1.โครงการทุนการศึกษา ปัจจุบันมีเด็กอยู่ในโครงการประมาณ 2,190 คน ซึ่งทุนการศึกษาที่ได้รับ ส่วนใหญ่ ได้รับจากสถานทูต จากประเทศต่างๆ หรือองค์กรการกุศลจากต่างประเทศ หรือผู้ มีจิตเมตตา ในการให้ทุน และมีการแบ่งแยกย่อยคือ

1.1โครงการพัฒนาเยาวชน

1.2โครงการเสริมทักษะให้กับเด็กทุนการศึกษา

1.3โครงการกลุ่มผู้ปกครองทุน (เป็นโครงการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองที่บุตรหลานได้ รับทุน)

2.โครงการการศึกษาพิเศษ เป็นโครงการที่ช่วยเหลือเด็กหรือเยาวชนซึ่งพิการทางหู โดยตั้งเป่า หมายเด็กและเยาวชนประมาณ 30 คน

3.โครงการอนุบาลดวงประทีป เป็นโครงการที่ช่วยเหลือผู้ปกครอง โดยรับเลี้ยงดูเด็กระหว่าง อายุ 4-6 ปี ตั้งเป่าหมายไว้จำนวน 300 คน

4.โครงการผู้สูงอายุและคนพิการ

5.โครงการป้องกันอัคคีภัยในชุมชน

6.โครงการรักษาสัตว์เลี้ยง

7.โครงการอนุบาลชุมชน

8.โครงการส่งเสริมองค์กรชาวบ้าน

9.โครงการสหกรณ์

10.โครงการและควบคุมโรคเอดส์ ซึ่งมีโครงการที่แยกย่อยได้ดังนี้

10.1โครงการวินมอเตอร์ไซค์ เป็นโครงการที่ดึงกลุ่มวินมอเตอร์ไซค์รับจ้าง เข้าร่วมการ อบรมเผยแพร่ความรู้ ข่าวสารด้านโรคเอดส์

10.2 โครงการกลุ่มแม่บ้าน

10.3 โครงการฉีกรณรงค์เผยแพร่ในโรงเรียน

11. โครงการสู่วิถีใหม่ เป็นโครงการนำเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาทางด้านยาเสพติด เข้ามาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ที่ศูนย์เปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัย ที่จังหวัดชุมชน (สำหรับเพศชาย)
12. โครงการสู่วิถีใหม่สตรีเมืองกาญจนบุรี เป็นโครงการลักษณะเดียวกับโครงการที่ 11 แต่เป็นผู้หญิงล้วน
13. โครงการเยาวชนในชุมชน
14. โครงการเยาวชนสตรี เป็นโครงการดึงเด็กหญิงเข้าร่วมกิจกรรม
15. โครงการศิลปะเด็กในชุมชน
16. โครงการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด
17. โครงการอาหารกลางวันเด็ก

สำหรับโครงการหลักของมูลนิธิดวงประทีปที่สำคัญจะแบ่งเป็น งานด้านการพัฒนา งานด้านการศึกษา และงานด้านการสงเคราะห์ และที่เพิ่มขึ้นมาก็คืองานด้านการผลักดันนโยบายรัฐ ซึ่งงานใหม่ที่ดำเนินการนั้นในทางปฏิบัติ เมื่อมูลนิธิดวงประทีป เริ่มเข้ามามีบทบาทในสังคมของชาวชุมชนแออัดคลองเตยมากขึ้น ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมชุมชนคลองเตยบางอย่างได้รับการคลี่คลาย เช่นปัญหาเรื่องใบเกิดของเด็กที่พ่อแม่ย้ายถิ่นอพยพเข้ามา แต่ไม่ได้นำใบเกิดของลูกมา ก็มีการประสานกับหน่วยงานราชการ แก้ปัญหาคคลี่คลายไปได้ หรือปัญหาไม่มีสถานที่เรียนทางมูลนิธิดวงประทีป ก็ช่วยเหลือจัดสรรโรงเรียนให้กับเด็กผู้ด้อยโอกาส ได้มีโอกาสเข้าเรียนตามเกณฑ์ ดังนั้นมูลนิธิดวงประทีป จึงได้มีบทบาทในการช่วยเหลือ และขับเคลื่อนจิตใจ และอารมณ์ของเยาวชนในระดับหนึ่งเท่านั้น

จากการเข้ามาช่วยเหลือสังคมของมูลนิธิดวงประทีป ส่วนหนึ่งสามารถแก้ปัญหาทางสังคมในชุมชนคลองเตยได้ แต่ก็ใช่ว่าจะแก้ปัญหาได้ทั้งหมด ปัญหาบางส่วนก็ไม่สามารถดำเนินการได้ตามโครงการที่มีเป้าหมายที่วางไว้ เช่นโครงการทุนการศึกษา บางครั้งก็ไม่สามารถช่วยเหลือให้เด็กหรือเยาวชน มีการพัฒนาทางการเรียนได้ เนื่องจากเด็กและเยาวชนขาดความสนใจตามสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เป็นอยู่ และการเลือกสรรเด็กหรือเยาวชนให้เข้ามาสู่โครงการต่างๆ นั้น กระทำขึ้นโดยผ่านกระบวนการคัดเลือกจากผู้นำตามชุมชน ทั้งนี้จะคำนึงถึงสภาพความเป็นอยู่ สถานะทางครอบครัว ปัจจัยรายได้ ต่างๆ ของครอบครัว มาเป็นเกณฑ์ในการวัดเพื่อนำเด็กหรือเยาวชนเข้าโครงการ

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่ามูลนิธิดวงประทีป จะเข้ามามีส่วนในการพัฒนาชุมชนคลองเตย แต่ก็ไม่สามารถช่วยเหลือผู้คนที่อยู่ในชุมชนคลองเตย โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนคลองเตยได้ทั้งหมด ยังมีเยาวชนอีกเป็นจำนวนมาก ที่มีปัญหาทางด้านสังคมและยังไม่สามารถแก้ไขได้โดยง่าย

ส่วนองค์กรการกุศลอื่นๆ ที่เข้ามาช่วยเหลือสังคม ในเขตชุมชนคลองเตย นอกจากมูลนิธิดวงประทีปแล้ว ยังมีหน่วยงานอีกหลายแห่ง ที่เข้ามาดูแลช่วยเหลือ เช่น มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัม มูลนิธิสิกขาเอเชีย เป็นต้น

خانทอง คาลาด ผู้นำกลุ่มเยาวชนในมูลนิธิดวงประทีป (สัมภาษณ์ 8 ธันวาคม 2540) กล่าวว่ามูลนิธิดวงประทีปเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหา แต่ไม่สามารถขจัดปัญหาได้ในชุมชนปัจจัยทางด้านสังคมและสังคมรอบข้าง มีส่วนให้เกิดปัญหาต่างๆ ให้กับเยาวชนอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่สร้างลักษณะนิสัยไม่ดี เช่น การติดยาเสพติด การลักขโมย ให้เด็กเห็น หรือสื่อกลางก็คือสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นสื่อโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์ เองก็มีส่วนทำให้เยาวชนเกิดปัญหาสังคม เนื่องจากสื่อมวลชนไม่เคยแสดงสิ่งใดที่เป็นสาระให้กับสังคม หรือเตือนสติเยาวชนเลย มีแต่ตีแผ่พฤติกรรมที่ผิดออกไปสู่สายตาโลกภายนอก

خانทอง คาลาด กล่าวต่ออีกว่า สิ่งที่เกิดขึ้นจากสื่อมวลชน ที่นำเสนอ นั้น เป็นเสมือนสิ่งชั่วๆ และทำให้เกิดโทษ โดยเยาวชนในแต่ละครอบครัวนั้นมีพื้นฐานทางครอบครัวไม่เหมือนกัน สื่อมวลชนไทยในปัจจุบัน มีการสร้างข่าวหรือทำข่าวโดยไม่หาข้อมูลมาก ผลกระทบเหล่านี้มีมากกว่าผลดีที่จะได้รับ ทั้งนี้ไม่รวมสื่อหนังสือพิมพ์ประเภทการ์ตูน ที่มีสภาพเป็นสื่อลามกแทบทุกเล่ม

ถึงแม้ว่า خانทอง คาลาด จะมองว่าสื่อสิ่งพิมพ์มีส่วนสำคัญอย่างมาก ในการสร้างพฤติกรรมเบี่ยงเบนให้กับเด็กและเยาวชน แต่ก็อาจจะเป็นการมองผลเพียงด้านเดียวจนเกินไป ทั้งนี้สื่อหนังสือบางประเภทที่มีอยู่ในปัจจุบัน ถึงแม้จะไม่มีเจตนาที่จะแสดงเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ แต่ก็เป็นในลักษณะของการแสดงด้วยการชักชวน เพื่อความบันเทิง ความรื่นรมย์ หรือเป็นการดำเนินการเพื่อมุ่งหวังยอดขายทางการตลาดเท่านั้น ซึ่งเด็กหรือเยาวชนที่มีความผิดปกติหรือมีความค้อยในเรื่องของการพัฒนาการทางด้านความคิดอยู่แล้ว ก็จะสามารถเป็นเครื่องกระตุ้น และเพิ่มปริมาณความต้องการให้กับเด็กหรือเยาวชนได้

แชรम्म (SCHRAMM:1960) กล่าวว่าเด็กๆ ได้เรียนรู้และตกอยู่ใต้อิทธิพลของสื่อมวลชนนานาชนิด การที่เด็กตกอยู่ใต้อิทธิพลดังกล่าว อาจได้รับอิทธิพลจากสิ่งอื่นๆ รอบข้างมาเป็นส่วนเกี่ยวข้อง อันได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก หรืออาจเกิดจากการถ่ายทอดในลักษณะซ้ำซากเกี่ยวกับพฤติกรรมทางด้านอาชญากรรมผ่านสื่อมวลชน ซึ่งจะสามารถมีส่วนสำคัญต่อการถ่ายทอดความคิดที่ผิดให้แก่เด็กได้

สื่อสิ่งพิมพ์บางชนิด อาจจะใช้วิธีแสดงแบบแผนในการส่งเสริมการประกอบอาชญากรรม บางเรื่องก็อาจเขียนวิพากษ์ด้วยถ้อยคำที่ไม่สุภาพ หยาดคาย เหล่านี้ล้วนแต่เป็นภัยแก่จิตใจ โดยเฉพาะกับเด็กวัยรุ่น ซึ่งเมื่อได้อ่านหนังสือที่ไม่ดีเหล่านี้แล้ว ก็อาจเกิดความคิดหรืออารมณ์อยากทำอะไรที่ตื่นเต้น หรือแสดงความเก่งกล้าสามารถในทางเกะกะหรือในทางที่ผิดกฎหมาย และหากเด็กมีจิตใจและอารมณ์ซึ่งขาดการพัฒนาจากพื้นฐานทางครอบครัวที่ดีแล้ว รวมไปถึงการคบเพื่อนที่ไม่ดีตามไปอีก ก็อาจจะกระทำการที่ผิดหรือประกอบอาชญากรรมขึ้นได้โดยง่าย

ปริญญ์ ปราชญานุพร(2527:137) ได้ศึกษาพบว่า นิติสารสำหรับเด็กบางเรื่อง มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมและอาจเป็นอันตรายต่อความนึกคิด และความรู้สึกรของเด็กและเยาวชน ไม่น้อยกว่าหนังสือประเภทลามกอนาจาร ที่มีอยู่ดาษดื่นตามแผงหนังสือทั่วไป

นิติสารและหนังสือเพื่อความบันเทิงอื่นๆ เป็นสิ่งที่เด็กๆ และเยาวชน สนใจกันอย่างกว้างขวาง ไม่น้อยไปกว่าสื่อมวลชนประเภทวิทยุหรือโทรทัศน์ แต่ทั้งนี้ยอมเป็นไปตามวัย และลักษณะของสื่อสิ่งพิมพ์นั้นๆ ในส่วนเด็กเล็กจะสนใจหนังสือประเภทที่มีรูปภาพ รูปการ์ตูน หรือนิทาน ส่วนเด็กที่โตขึ้นมาอีกระดับ จะสนใจหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์หรือนิติสารประเภทนวนิยาย หรือเรื่องสั้น

สำหรับในส่วนของหนังสืออ่านเล่นและหนังสือการ์ตูน นั้น มีส่วนทำให้เด็กและเยาวชนมีจิตใจคล้อยตาม หรือถึงกับประพฤติตามไปในทางที่ไม่ดีได้เหมือนกัน หนังสืออ่านเล่นจำนวนมากที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับอาชญากรรม แสดงความเก่งกาจสามารถของคนร้าย บางครั้งก็ยกย่องโจรหรือคนร้ายว่าเป็นสุภาพบุรุษบ้าง พร้อมทั้งบรรยายให้ผู้ร้ายมีรูปร่างงามสง่า แต่แฝงความเหี้ยมเกรียมดุคั่นมีจิตใจกว้างขวาง เป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้านและสมุนทั้งหลาย ผู้ที่อ่อนความคิดเมื่ออ่านแล้วก็เกิดอารมณ์คล้อยตาม และหนังสือบางชนิดยังมีเนื้อหาช่วยวนการารวมณ์

ถึงแม้ว่าหนังสือพิมพ์จะเป็นสื่อสารมวลชนแขนงหนึ่ง ที่มีการพัฒนาตัวเองมาช้านาน จนได้ชื่อว่ามีผลสำคัญ และมีความน่าเชื่อถือ และได้ถูกมองว่าเป็นสื่อที่เป็นเสมือนแหล่งข้อมูล แห่งความมีเสรีในการแสดงออกซึ่งสิทธิเสรีภาพ และมีบทบาทที่จะแสดงให้เห็นต่อสาธารณชน อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญ ในการสร้างผลกระทบให้กับสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ให้เห็นอย่างชัดเจนกว่าสื่อประเภทอื่นๆ แต่ ALLPORT(1920) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของกลุ่มสังคมสื่อมวลชน ที่มีต่อแนวความคิดของเด็กว่า อิทธิพลของสื่อ สามารถสร้างอิทธิพลต่อแนวความคิดและการให้เหตุผลของเด็ก ยิ่งหากให้เด็กมีการแสดงความคิดเห็นกันอย่างเปิดเผย ยิ่งจะสามารถค้นพบสาเหตุได้มากขึ้น

ALLPORT (1920) ได้มองว่าสาเหตุที่เด็กและเยาวชน นิยมอ่านหนังสือการ์ตูนนั้น เพราะสามารถช่วยส่งเสริมจินตนาการ ความคิดฝันของเด็ก จากโรงเรียนจึงหันมาสนใจหนังสือการ์ตูนแทน ส่วนหนังสือนิทาน ที่เป็นสิ่งที่ผ่อนคลายเวลาหลังเลิกเรียนของเด็กแต่ดั้งเดิม ก็ลดบทบาทลงไป และเข้ามาแทนที่ด้วยหนังสือการ์ตูนหรือนิตยสารวัยรุ่นที่น่าสนใจมากกว่า

ศักดิ์ชัย ศรีสอน(2533:7)กล่าวว่าปัญหาต่างๆ ที่มีผลต่อเยาวชนของชาติ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการหย่าร้าง ปัญหาโสเภณี ปัญหาอาชญากรรม ด่วนแล้วแต่มีความเกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนทั้งสิ้น เพราะสื่อมวลชนเหล่านี้นำเอาความคิดและเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับเพศ มาเสนอผู้ใหญ่และเด็กพร้อมกัน โดยไม่ได้มีมาตรการป้องกัน การรับรู้เรื่องเพศที่เกินอายุสมองของเยาวชนเลย

การนำเสนอข่าวสารทางด้านสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่ออื่นๆ ก็ตาม ถึงแม้ว่าบางครั้งต้องการกระทำเพื่อดีแต่สังคม แต่อาจส่งผลกระทบต่อเยาวชนได้ ในลักษณะของการชี้นำแนวทางที่ไม่ดีให้กับเยาวชน อาทิในเรื่องของการแต่งกาย หรือรูปแบบของแฟชั่นใหม่ๆ ที่สื่อเป็นผู้นำเสนอ จนทำให้เยาวชนในปัจจุบันมีรสนิยมในการแต่งกายในลักษณะโป๊ เช่นเยาวชนผู้หญิงนิยมการใส่เสื้อผ่ารูดรูป เปิดสะดือ หรือการมีรสนิยมบริโภคแต่เสื้อผ้าจากเมืองนอก สิ่งเหล่านี้นอกจากสื่อได้เข้าไปกระตุ้น เพื่อปลูกฝังค่านิยมให้กับเยาวชนแล้ว ยังเป็นการสร้างผลร้ายในทางอ้อมให้กับเยาวชน เพราะการแต่งกายที่ค่อนข้างโป๊ อาจจะส่งผลให้เกิดคดีอาชญากรรม จนเป็นปัญหาของสังคมได้อีกทางหนึ่ง

จากการศึกษาพบว่า สิ่งที่เป็นเครื่องกำหนดการใช้สื่อมวลชนของเยาวชน มีอยู่ด้วยกัน 2 ประเภท ประเภทแรกคือลักษณะของผู้รับสารเองที่มีความสนใจ ประเภทที่สองคือความต้องการที่จะเรียนรู้การใช้สื่อมวลชนจากคนอื่นๆ ในครอบครัว เช่นจากพ่อแม่ ซึ่งพฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนนั้นส่วนหนึ่ง เกิดจากการที่เด็กรับการถ่ายทอดจากพ่อแม่ โดยกระบวนการถ่ายทอด ซึ่งพ่อแม่เป็นผู้สอนและเด็กเป็นผู้เรียนรู้โดยไม่รู้ตัวก็ได้

สื่อสิ่งพิมพ์ จึงนับเป็นปัจจัยพื้นฐาน และเข้ามาสู่ภายใต้สังคมในยุคโลกไร้พรมแดน โดยไม่สามารถที่แยกออกได้ มนุษย์เริ่มมีการผูกพันกับสื่อสิ่งพิมพ์มาตั้งแต่วัยเด็ก จนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ การรับทราบข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ ทั่วโลก สามารถกระทำได้อย่างง่ายดาย ดังนั้นความระมัดระวัง ในการเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ของเยาวชนจึงมีส่วนสำคัญยิ่ง เยาวชนจึงจำเป็นต้องรู้จักที่จะเลือกรับสื่อสิ่งพิมพ์ให้ถูกต้อง

นอกจากนี้สื่อสิ่งพิมพ์ยังมีโอกาส ที่จะแผ่ขยายอิทธิพลต่อเด็กได้ในระยะยาว เพราะเด็กสามารถเก็บไว้อ่านได้หลายครั้ง สิ่งพิมพ์ที่เด็กและเยาวชนชอบมากๆ คือหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นที่มีราคาค่อนข้างสูงและวางขายกันอย่างแพร่หลายนั้น ปัจจุบันเป็นที่นิยมของเด็กโดยทั่วไปส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการต่อสู้ การแข่งขัน เรื่องรักหรือเรื่องทางเพศ หนังสือพิมพ์เหล่านี้จะส่งผลทำให้เด็กและเยาวชนไทยนิยมความรุนแรง ความเพ้อฝัน ขอมรับวัฒนธรรมของต่างชาติไปโดยไม่รู้ตัว ยิ่งกว่านั้น ยังเคยมีการลักลอบนำต้นฉบับการ์ตูนสำหรับผู้ใหญ่จากญี่ปุ่น ซึ่งแฝงเนื้อหาที่ตลกลามก เข้ามาแปลขายร่วมกับการ์ตูนเด็กด้วย

นอกจากการอ่านหนังสือสำหรับเด็กโดยเฉพาะแล้ว เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งยังสนใจอ่านหนังสือพิมพ์ จึงทำให้มีโอกาสที่จะได้รับรู้เรื่องราวที่ยังไม่เหมาะกับวัยของเด็กได้ เพราะหนังสือพิมพ์รายวันในปัจจุบัน โดยเฉพาะข่าวหน้าหนึ่ง มักจะมีข่าวและภาพข่าวที่สยดสยองอนาจารให้เห็นอยู่เสมอ

จากการศึกษาพบว่าเด็กและเยาวชน ส่วนใหญ่ทั้งในเขตเมืองหลวงและชนบท มักชอบอ่านหนังสือการ์ตูนมากที่สุด รองลงมาคือหนังสือภาพและนิตยสารตามลำดับ โดยหนังสือการ์ตูนและนิตยสารส่วนใหญ่(ร้อยละ70)จำหน่ายในเขตกรุงเทพฯ นอกนั้นจะแพร่ไปยังจังหวัดต่างๆ โดยเฉพาะตามเมืองใหญ่ และในเขตพื้นที่ย่านชุมชน

อย่างไรก็ตามเด็กและเขาวชมนั้น ได้ชื่อว่าเป็นวัยแห่งการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ ในการพัฒนาทางด้านความคิด และมีความพร้อมที่จะรับสื่อที่เกิดขึ้นใหม่ๆอยู่ตลอดเวลา แต่ปัจจัยส่วนหนึ่งที่เขาวชมนจะได้รับจากสื่อและส่งผลทำให้เกิดพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน การเข้าไปคลุกคลีกับสื่อประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสือการ์ตูน หรือสื่อประเภทโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ที่ไม่มีประโยชน์หรือไม่มีสาระเหล่านี้ จึงเป็นเสมือนตัวดันเหตุ ที่ช่วยหล่อหลอมประสบการณ์ ความคิด พฤติกรรมและทัศนคติ รวมไปถึงการเข้าไปมีส่วนในการแสดงหรือการกระทำความดีหรือความชั่ว ให้กับเขาวชมนได้

ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ หากจะมีการศึกษาในเรื่องของการวัดการรับรู้ของเขาวชมนในเขตชุมชนคลองเตย เกี่ยวกับบทบาทของหนังสือพิมพ์ ในการชักจูงเขาวชมนไปสู่การสร้างพฤติกรรมเบี่ยงเบน และศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ ระหว่างเขาวชมนที่เข้าร่วมกิจกรรมกับมูลนิธิดวงประทีป และเขาวชมนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับมูลนิธิดวงประทีป

โดยการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นการวัดผลจากเขาวชมนในเขตชุมชนคลองเตย เนื่องจากเขาวชมนในเขตชุมชนดังกล่าว จัดได้ว่ามีลักษณะทางพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงอย่างมาก ในเรื่องของสภาพแวดล้อม สถานะทางครอบครัว และมีความก้าวร้าวทางด้านอารมณ์ ความอ่อนไหว ต่อสิ่งเร้าที่เข้ามาสัมผัส และสามารถกระตุ้นระบบกระบวนการคิดและการตัดสินใจ รวมไปถึงการกระทำที่รุนแรง ซึ่งจะสามารถวัดผลการรับรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์ได้อย่างชัดเจน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ ในการชักจูงเขาวชมนในเขตชุมชนคลองเตยไปสู่การสร้างพฤติกรรมเบี่ยงเบน
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ ระหว่างเขาวชมนในเขตชุมชนคลองเตยที่เข้าร่วมกิจกรรมกับมูลนิธิดวงประทีปและเขาวชมนในเขตชุมชนคลองเตย ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับมูลนิธิดวงประทีป

ปัญหำนำวิจัย

1. เขาวชมนในเขตชุมชนคลองเตย มีปัจจัยอะไรที่มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ ในการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน

2.เยาวชนในเขตชุมชนคลองเตย ที่เข้าร่วมกิจกรรมกับมูลนิธิดวงประทีป มีการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ที่แตกต่างกันกับเยาวชนในเขตชุมชนคลองเตย ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่อย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

1.ปัจจัยทางด้านบริบททางสังคม ซึ่งประกอบไปด้วยสถานภาพทางครอบครัว เพศ อายุ ระดับการศึกษา เขตที่อยู่อาศัย เพื่อน โรงเรียนและฐานะทางบ้าน มีส่วนสำคัญในการสร้างการรับรู้ให้กับเยาวชนในเขตชุมชนคลองเตย อันอาจทำให้เกิดการสร้างพฤติกรรมเบี่ยงเบน ดังต่อไปนี้

1.1 พฤติกรรมที่ผิดกฎหมาย เช่น เยาวชนในเขตชุมชนคลองเตยติดยาเสพติด เยาวชนเป็นอาชญากรรมสังคม โดยแสดงการกระทำที่ผิดกฎหมาย ยกตัวอย่าง การปล้น จี้ชิงทรัพย์ หรือการข่มขืนกระทำชำเราทางเพศ

1.2 พฤติกรรมที่ผิดทางด้านวัฒนธรรม ศีลธรรม จารีตประเพณี เช่นเยาวชนในเขตชุมชนคลองเตยไม่เคารพเชื่อฟังพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง มีการแสดงความก้าวร้าว พูดยาโกหก หลอกลวง ใ้ร้ายรังแกผู้อื่น และไม่เคร่งครัดต่อหลักคำสอนทางศาสนาที่ได้กำหนดไว้ ยกตัวอย่างการหมั่นทำความดี การรู้จักบาปบุญคุณโทษ การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ดื่มสุรายาเมา หรือสิ่งเสพติดให้โทษ เป็นต้น

2.ปัจจัยทางการเปรียบเทียบเยาวชนในเขตชุมชนคลองเตยที่เข้าร่วมกิจกรรมกับมูลนิธิดวงประทีป และเยาวชนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับมูลนิธิดวงประทีปมีการเปิดรับสื่อและการรับรู้ที่แตกต่างกัน ในเรื่องของการสร้างพฤติกรรมทางสังคม ดังนี้

2.1เยาวชนในเขตชุมชนคลองเตยที่เข้าร่วมกิจกรรมกับมูลนิธิดวงประทีป จะเปิดรับสื่อประเภทปลุกใจเสียป่า และเนื้อหาที่ปลุกเร้าอารมณ์รุนแรงน้อยกว่า เยาวชนในเขตชุมชนคลองเตยที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับมูลนิธิดวงประทีป

2.2เยาวชนในเขตชุมชนคลองเตยที่เข้าร่วมกิจกรรมกับมูลนิธิดวงประทีป จะมีความสนใจ ต่อสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่าเยาวชนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับมูลนิธิดวงประทีป

2.3 เยาวชนในเขตชุมชนคลองเตยที่เข้าร่วมกิจกรรมกับมูลนิธิดวงประทีปจะรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของสื่อในการสร้างพฤติกรรมที่เชิงบวก ให้กับตนเองน้อยกว่าเยาวชนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับมูลนิธิดวงประทีป

3. ปัจจัยทางด้านการเลือกเปิดรับสื่อ มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของเยาวชนในเขตชุมชนคลองเตย เกี่ยวกับบทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ ในการสร้างพฤติกรรมเชิงบวกให้แก่เยาวชน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ มุ่งศึกษาการรับรู้ของเยาวชนภายใต้บริบททางสังคมต่างๆ ซึ่งจะมีสื่อสิ่งพิมพ์ และการเลือกเปิดรับสื่อเข้ามาเป็นองค์ประกอบรวม ได้แก่สื่อหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสือการ์ตูน และหนังสือทางเพศ ยกตัวอย่าง เช่น

1. ประเภทกลุ่มหนังสือพิมพ์ ซึ่งจะเป็นการรวบรวม สื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นหนังสือพิมพ์รายวันที่เรียกว่าประเภทประชานิยม (POPULAR NEWSPAPER) ที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่าน และได้ออกกลุ่มหนังสือพิมพ์รายวันประเภทกีฬา อยู่ในประเภทหนังสือพิมพ์ประชานิยมด้วย ดังนี้

1.1 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ในหน้าที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาพนางแบบที่ใส่เสื้อผ้าไม่มิดชิด หรือใส่ชุดว่ายน้ำ คอลัมน์ข่าวที่เกี่ยวกับการประกอบอาชญากรรม ยาเสพติด การล้วงละเมิดทางเพศ

1.2 หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ในหน้าที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาพนางแบบที่ใส่เสื้อผ้าที่ไม่มิดชิด หรือใส่ชุดว่ายน้ำ คอลัมน์ข่าวที่เกี่ยวกับการประกอบอาชญากรรม ยาเสพติด การล้วงละเมิดทางเพศ คอลัมน์เสพสมบัติสม หรือคอลัมน์ตอบปัญหาทางเพศกับหมอนพพร

1.3 หนังสือพิมพ์ข่าวสด ในหน้าที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาพนางแบบที่ใส่เสื้อผ้าที่ไม่มิดชิด หรือใส่ชุดว่ายน้ำ คอลัมน์ข่าวที่เกี่ยวกับการประกอบอาชญากรรม ยาเสพติด การล้วงละเมิดทางเพศ

1.4 หนังสือพิมพ์สยามกีฬา ในหน้าที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการโฆษณาเกี่ยวกับสถานบริการทางเพศ

1.5 หนังสือพิมพ์มวยสยามรายวัน ในหน้าที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการโฆษณาเกี่ยวกับสถานบริการทางเพศ

2.ประเภทกลุ่มนิตยสาร จะเป็นการคัดเลือกสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทนิตยสาร ที่มีเนื้อหาสาระทางค่านิยม และได้รับความนิยมนอกจากกลุ่มเป้าหมาย ที่จะทำการวิจัยเป็นหลัก จึงได้จัดกลุ่มนิตยสารทางค่านิยมและนิตยสารเกี่ยวกับอาชญากรรม รวมเข้าด้วยกันเนื่องจากนิตยสารทั้ง 2 ประเภทมีบางคอลัมน์ที่มีเนื้อหา และรูปภาพของนางแบบ ที่ใส่เสื้อผ้าที่ไม่มิดชิดหรือใส่ชุดว่ายน้ำ ประกอบอยู่ในนิตยสารเหล่านี้ด้วย

2.1นิตยสารทีวี่พูล ในหน้าที่มีเนื้อหาหรือภาพนางแบบ ที่ใส่เสื้อผ้าที่ไม่มิดชิดหรือใส่ชุดว่ายน้ำ

2.2นิตยสารคู่สร้างคู่สม ในหน้าที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องรักๆ ใคร่

2.3นิตยสารคาราบาวบันเทิง ในหน้าที่มีเนื้อหา หรือภาพนางแบบ ที่ใส่เสื้อผ้าที่ไม่มิดชิดหรือใส่ชุดว่ายน้ำ

2.4นิตยสารคาราภาพยนตร์ ในหน้าที่มีเนื้อหาหรือภาพนางแบบ ที่ใส่เสื้อผ้าที่ไม่มิดชิดหรือใส่ชุดว่ายน้ำ

2.5นิตยสารชีวิตรัก ในหน้าที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องรักๆ ใคร่

2.6นิตยสารอาชญากรรม ในหน้าที่มีเนื้อหาหรือภาพนางแบบ ที่ใส่เสื้อผ้าที่ไม่มิดชิดหรือใส่ชุดว่ายน้ำ

2.7นิตยสาร 191 ในหน้าที่มีเนื้อหาหรือภาพนางแบบ ที่ใส่เสื้อผ้าที่ไม่มิดชิดหรือใส่ชุดว่ายน้ำ

2.8นิตยสารชีวิตต้องสู้ ในหน้าที่มีเนื้อหาหรือภาพนางแบบ ที่ใส่เสื้อผ้าที่ไม่มิดชิดหรือใส่ชุดว่ายน้ำ

3.ประเภทกลุ่มหนังสือการ์ตูน จะเป็นการคัดเลือกสื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทหนังสือการ์ตูนบางเรื่องเท่านั้น ที่มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมกับสังคม โดยเฉพาะต่อเด็กและเยาวชนเนื่องจาก ปัจจุบันมีสื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทหนังสือการ์ตูนเป็นจำนวนมากจนนับไม่ถ้วน โดยหนังสือการ์ตูนที่จะทำการวิจัยมีดังนี้

3.1หนังสือการ์ตูนชายหัวเราะ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการแสดงลักษณะอนาจาร

3.2หนังสือการ์ตูนชินจังจอมแก่น ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการแสดงลักษณะอนาจาร ทะลึ่งทะเล้นของเด็กชายจอมขี้เล่น

3.3หนังสือการ์ตูนวีแมน ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชายหนุ่ม ซึ่งพานพบกับประสบการณ์ทางเพศที่มาในรูปแบบต่างๆ อยู่ตลอดเวลา

3.4 หนังสือการ์ตูนทัช ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างหนุ่มสาวในระหว่างวัยเรียน

3.5 หนังสือการ์ตูนหมัดเทพเจ้าดาวเหนือ ที่มีเนื้อหารุนแรงเกี่ยวกับการต่อสู้

3.6 หนังสือการ์ตูนโกทาโร่ เกี่ยวกับการแสดงลักษณะอนาจาร ทะลึ่งทะล้นของเด็กชายวัยรุ่นจอมขี้เล่น

4. ประเภทหนังสือทางเพศ หมายถึงสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทปลุกใจเสื่อป่า ที่ประกอบด้วย หนังสือ นิตยสาร พอกเกตบุค หรืออัลบั้มภาพ ที่มีเนื้อหาหลักเรื่องเพศ ประกอบไปด้วยเนื้อหาที่เป็นนวนิยาย เรื่องสั้น คอลัมน์ตอบปัญหาทางเพศ คอลัมน์เล่าประสบการณ์ทางเพศ พร้อมด้วยการเสนอภาพนางแบบ ซึ่งถ่ายภาพในลักษณะเปลือยหรือเป็นภาพการร่วมเพศได้แก่

4.1 นวนาง เป็นหนังสือประเภทนิตยสารรายปักษ์

4.2 นางแบบ เป็นหนังสือประเภทนิตยสารรายปักษ์

4.3 ไทยเพลย์บอย เป็นหนังสือประเภทนิตยสารรายปักษ์

4.4 หนุ่มสาว เป็นหนังสือประเภทนิตยสารรายปักษ์หรือพอกเกตบุค รายเดือน

4.5 เพ็ญพิภพ เป็นหนังสือประเภทนิตยสารรายปักษ์

4.6 สาวชาคุระ เป็นหนังสือประเภทนิตยสารรายปักษ์

ทั้งนี้จะนำข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์ที่ได้รับ มาประกอบข้อมูลที่ได้จากการศึกษาอิทธิพลจากบริบททางสังคม อันได้แก่ สถานภาพทางครอบครัว ระดับการศึกษา อายุ เพศ เขตที่อยู่อาศัย เพื่อน โรงเรียน สถานะทางบ้านและปัจจัยประกอบอื่นๆ อันได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมกับมูลนิธิดวงประทีป สื่อสิ่งพิมพ์และการเลือกเปิดรับสื่อ ซึ่งอาจทำให้ตัวเยาวชนเองหรือเพื่อนเยาวชนด้วยกัน ละเมิดในเรื่องของการกระทำที่ผิดกฎหมาย วัฒนธรรม คีลธรรมและจารีตประเพณี

อีกประการหนึ่งยังต้องการศึกษา การเปิดรับสื่อและรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมกับมูลนิธิดวงประทีป และเยาวชนในเขตชุมชนคลองเตย ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับมูลนิธิดวงประทีป ให้เห็นถึงความแตกต่างของพฤติกรรมของเยาวชนที่ต่างกัน

อนึ่งในเรื่องการสร้างพฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้น ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะมโนทัศน์ที่เด็กมองเห็นตนเองหรือเพื่อนในชุมชนเดียวกัน ว่าอาจสร้างพฤติกรรมนั้นๆ ขึ้นมาได้เมื่ออ่านสื่อสิ่งพิมพ์ แต่ยังไม่ใช่พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การทำวิจัยครั้งนี้ เยาวชนในเขตชุมชนคลองเตย ที่ทำการศึกษา มีสภาวะทางจิตใจ อารมณ์ที่เป็นปกติ ไม่ได้มีอิทธิพลใด ๆ เข้าไปครอบงำทั้งสิ้น และเยาวชนที่ทำการตอบแบบสอบถาม ยินยอมพร้อมใจที่จะให้ข้อมูล โดยไม่ได้มีการบังคับ

2. ผู้วิจัยต้องการศึกษาการรับรู้ของเยาวชน เกี่ยวกับบทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ที่อาจส่งผลต่อตนเอง เพื่อทราบภาพของสื่อสิ่งพิมพ์ ในความคิดเห็นของเยาวชนเท่านั้น งานวิจัยนี้จึงไม่ใช่เป็นการวัดว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดขึ้นจริงนั้น เป็นผลมาจากสื่อสิ่งพิมพ์ หรือไม่

แนวคิดเชิงทฤษฎี

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำกรอบของการวิเคราะห์ ตามแนวทางของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมและการกระทำที่รุนแรง (SOCIAL LEARNING AND THE VIOLENCE THEORY) และทฤษฎีจิตวิทยาสังคม (SOCIAL PSYCHOLOGY THEORY) โดยมีความเชื่อว่า ปริบททางสังคมต่างๆ ซึ่งครอบคลุมไปถึงสื่อสิ่งพิมพ์และการเลือกเปิดรับสื่อ จะสามารถมีส่วนสำคัญในการกระตุ้น ให้เกิดการเรียนรู้ทางสังคม และยังทำการศึกษาทฤษฎีการลอกเลียนแบบ ซึ่งจะมีส่วนสนับสนุนต่อการจดจำ ในการเรียนรู้ทางด้านข่าวสารของเยาวชนที่สื่อสิ่งพิมพ์เป็นผู้นำเสนอ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การรับรู้

การรับรู้ หมายถึง - ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ต่อเยาวชนในด้านพฤติกรรมเบี่ยงเบน

- ความสนใจในชนิดและประเภทเนื้อหาของสื่อสิ่งพิมพ์

ปรับททางสังคม

ปรับททางสังคม หมายถึงความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและการสื่อสารในเชิงปฏิสัมพันธ์ (INTERPERSONAL COMMUNICATION) ซึ่งได้แก่

1. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว ซึ่งประกอบไปด้วย พ่อแม่ พี่น้อง ญาติ หรือผู้ปกครอง
2. ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนกับตนเอง
3. ความสัมพันธ์กับครูอาจารย์ที่สอนในโรงเรียน
4. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนรอบข้างที่อยู่ในเขตชุมชนคลองเตย
5. ความสัมพันธ์ระหว่างครูอาจารย์หรือพี่เลี้ยงที่ให้ความรู้ในมูลนิธิดวงประทีป

นอกจากนี้ ยังมีส่วนประกอบอื่นๆ อันได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา เขตที่อยู่อาศัย ฐานะทางบ้าน จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

การเลือกเปิดรับสื่อ

การเลือกเปิดรับสื่อ หมายถึง การเปิดรับหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสือการ์ตูน และหนังสือทางเพศ ดังนี้

1. ประเภทกลุ่มหนังสือพิมพ์ ซึ่งจะเป็นการรวบรวม สื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยม (POPULAR NEWSPAPER) ที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่าน และได้รวมเอากลุ่มหนังสือพิมพ์รายวันประเภทกีฬา อยู่ในประเภทหนังสือพิมพ์ด้วย ดังนี้

1.1 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ในหน้าที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาพนางแบบที่ใส่เสื้อผ้าไม่มีมิดชิด หรือใส่ชุดว่ายน้ำ คอลัมน์ข่าวที่เกี่ยวกับการประกอบอาชญากรรม ยาเสพติด การล้วงละเมิดทางเพศ

1.2 หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ในหน้าที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาพนางแบบที่ใส่เสื้อผ้าที่ไม่มิดชิด หรือใส่ชุดว่ายน้ำ คอลัมน์ข่าวที่เกี่ยวกับการประกอบอาชญากรรม ยาเสพติด การล้วงละเมิดทางเพศ คอลัมน์เสพสมบัติสม หรือคอลัมน์ตอบปัญหาทางเพศกับหมอนพพร

1.3หนังสือพิมพ์ข่าวสด ในหน้าที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาพนางแบบที่ใส่เสื้อผ้าที่ไม่มิดชิด หรือใส่ชุดว่ายน้ำ คอลัมน์ข่าวที่เกี่ยวกับการประกอบอาชญากรรม ยาเสพติด การล่วงละเมิดทางเพศ

1.4หนังสือพิมพ์สยามกีฬา ในหน้าที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการโฆษณาเกี่ยวกับสถานบริการทางเพศ

1.5หนังสือพิมพ์มวยสยามรายวัน ในหน้าที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการโฆษณาเกี่ยวกับสถานบริการทางเพศ

2.ประเภทนิตยสาร จะเป็นการคัดเลือกสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทนิตยสาร ที่มีเนื้อหาสาระทางด้านบันเทิง และได้รับความนิยมจากกลุ่มเป้าหมาย ที่จะทำการวิจัยเป็นหลัก จึงได้จัดกลุ่มนิตยสารทางด้านบันเทิงและนิตยสารเกี่ยวกับอาชญากรรม รวมเข้าด้วยกันเนื่องจากนิตยสารทั้ง 2 ประเภทมีบางคอลัมน์ที่มีเนื้อหา และรูปภาพของนางแบบ ที่ใส่เสื้อผ้าที่ไม่มิดชิด หรือใส่ชุดว่ายน้ำ ประกอบอยู่ในนิตยสารเหล่านี้ด้วย

2.1นิตยสารทีวีพูล ในหน้าที่มีเนื้อหาหรือภาพนางแบบ ที่ใส่เสื้อผ้าที่ไม่มิดชิดหรือใส่ชุดว่ายน้ำ

2.2นิตยสารคู่สร้างคู่สม ในหน้าที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องรักๆ ใคร่

2.3นิตยสารคาราบันเทิง ในหน้าที่มีเนื้อหา หรือภาพนางแบบ ที่ใส่เสื้อผ้าที่ไม่มิดชิดหรือใส่ชุดว่ายน้ำ

2.4นิตยสารคาราภาพยนตร์ ในหน้าที่มีเนื้อหาหรือภาพนางแบบ ที่ใส่เสื้อผ้าที่ไม่มิดชิดหรือใส่ชุดว่ายน้ำ

2.5นิตยสารชีวิตรัก ในหน้าที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องรักๆ ใคร่

2.6นิตยสารอาชญากรรม ในหน้าที่มีเนื้อหาหรือภาพนางแบบ ที่ใส่เสื้อผ้าที่ไม่มิดชิดหรือใส่ชุดว่ายน้ำ

2.7นิตยสาร 191 ในหน้าที่มีเนื้อหาหรือภาพนางแบบ ที่ใส่เสื้อผ้าที่ไม่มิดชิดหรือใส่ชุดว่ายน้ำ

2.8นิตยสารชีวิตต้องสู้ ในหน้าที่มีเนื้อหาหรือภาพนางแบบ ที่ใส่เสื้อผ้าที่ไม่มิดชิดหรือใส่ชุดว่ายน้ำ

3.ประเภทหนังสือการ์ตูน จะเป็นการคัดเลือกสื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทหนังสือการ์ตูนบางเรื่องเท่านั้น ที่มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมกับสังคม โดยเฉพาะต่อเด็กและเยาวชนเนื่องจาก ปัจจุบัน

มีสื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทหนังสือการ์ตูนเป็นจำนวนมากจนนับไม่ถ้วน โดยหนังสือการ์ตูนที่จะทำการวิจัยมีดังนี้

- 3.1 หนังสือการ์ตูนชายหัวเราะ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการแสดงลักษณะอนาจาร
- 3.2 หนังสือการ์ตูนชินจังจอมแก่น ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการแสดงลักษณะอนาจาร ทะลึ่งทะเล้นของเด็กชายจอมขี้เล่น
- 3.3 หนังสือการ์ตูนวีแมน ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชายหนุ่ม ซึ่งพานพบกับประสบการณ์ทางเพศที่มาในรูปแบบต่างๆ อยู่ตลอดเวลา
- 3.4 หนังสือการ์ตูนทัช ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างหนุ่มสาวในระหว่างวัยเรียน
- 3.5 หนังสือการ์ตูนหมัดเทพเจ้าดาวเหนือ ที่มีเนื้อหารุนแรงเกี่ยวกับการต่อสู้
- 3.6 หนังสือการ์ตูนโกทาโร่ เกี่ยวกับการแสดงลักษณะอนาจาร ทะลึ่งทะเล้นของเด็กชายวัยรุ่นจอมขี้เล่น

4. ประเภทหนังสือทางเพศ หมายถึงสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือ นิตยสาร พกเกตบุค หรืออัลบั้มภาพ ที่ช่วยอารมณ์ทางเพศและมีเนื้อหาหลักเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหาที่เป็นนวนิยาย เรื่องสั้น คอลัมน์ตอบปัญหาทางเพศ คอลัมน์เล่าประสบการณ์ทางเพศ พร้อมด้วยการเสนอภาพนางแบบ ซึ่งถ่ายภาพในลักษณะเปลือยหรือเป็นภาพการร่วมเพศ ได้แก่

- 4.1 นวนาง เป็นหนังสือประเภทนิตยสารรายปักษ์
- 4.2 นางแบบ เป็นหนังสือประเภทนิตยสารรายปักษ์
- 4.3 ไทยเพลย์บอย เป็นหนังสือประเภทนิตยสารรายปักษ์
- 4.4 หนุ่มสาว เป็นหนังสือประเภทนิตยสารรายปักษ์หรือพอกเกตบุค รายเดือน
- 4.5 เพ็ญพัทธ์ เป็นหนังสือประเภทนิตยสารรายปักษ์
- 4.6 สาวซาทูระ เป็นหนังสือประเภทนิตยสารรายปักษ์

พฤติกรรมเบี่ยงเบน

พฤติกรรมเบี่ยงเบน หมายถึง พฤติกรรมที่เกิดขึ้นได้ดังต่อไปนี้

1.1 พฤติกรรมที่ผิดกฎหมาย เช่น เยาวชนในเขตชุมชนคลองเตยติดยาเสพติด เยาวชนเป็นอาชญากรรมสังคม โดยแสดงการกระทำที่ผิดกฎหมาย ยกตัวอย่าง การปล้น จี้ชิงทรัพย์ หรือการข่มขืนกระทำชำเราทางเพศ

1.2 พฤติกรรมที่ผิดทางด้านวัฒนธรรม ศีลธรรม จารีตประเพณี เช่นเยาชนในเขตชุมชนคลองเตยไม่เคารพเชื่อฟังพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง มีการแสดงความก้าวร้าว พุดจาโกหก หลอกลวง ไร้ร้ยรังแกผู้อื่น และไม่เคร่งครัดต่อหลักคำสอนทางศาสนาที่ได้กำหนดไว้ ยกตัวอย่างการหมั่นทำความดี การรู้จักบาปบุญคุณโทษ การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ดื่มสุรายาเมา หรือสิ่งเสพติดให้โทษ เป็นต้น

เยาชน

เยาชน ที่ใช้ตามกระบวนการวิจัยในครั้งนี้ จะใช้ตามความหมายของศาลเยาชนและครอบครัวกลาง เนื่องจากเป็นข้อกำหนดกฎหมายที่วางไว้ ตามบทแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ซึ่งหมายถึงบุคคลที่อายุเกินสิบสี่ปี แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์

ชุมชนคลองเตย

ชุมชนคลองเตย หมายถึงชุมชนที่มีอาคารหนาแน่นไร้ระเบียบ และชำรุดทรุดโทรมที่อยู่ในเขตคลองเตย ที่มีอยู่ด้วยกัน 33 ชุมชน ดังนี้

ตาราง แสดงรายชื่อชุมชนคลองเตย

ลำดับที่	ชุมชน	ประเภทชุมชน
1.	ชุมชนแฟลต 1-10	เคหะชุมชน
2.	ชุมชนแฟลต 11-18	เคหะชุมชน
3.	ชุมชนเทพประทาน	ชุมชนแออัด
4.	ชุมชนหมู่บ้านพัฒนา 70ไร่	ชุมชนแออัด
5.	ชุมชนคลองเตยถ็อก 1-3	ชุมชนแออัด
6.	ชุมชนคลองเตยถ็อก 4-6	ชุมชนแออัด
7.	ชุมชนคลองเตยถ็อก 7-9	ชุมชนแออัด
8.	ชุมชนคลองเตยถ็อก 10-12	ชุมชนแออัด
9.	ชุมชนริมทางรถไฟสายท่าเรือ	ชุมชนแออัด

10.	ชุมชนพัฒนาชุมชนใหม่	ชุมชนแออัด
11.	ชุมชนน้องใหม่	ชุมชนแออัด
12.	ชุมชนพัฒนาใหม่	ชุมชนแออัด
13.	ชุมชนริมคลองสามัคคี	ชุมชนแออัด
14.	ชุมชนวัดคลองเตยใน 1	ชุมชนแออัด
15.	ชุมชนวัดคลองเตยใน 2	ชุมชนแออัด
16.	ชุมชนพัฒนาเอเชีย	ชุมชนแออัด
17.	ชุมชนตลาดท่าเรือคลองเตย	ชุมชนแออัด
18.	ชุมชนบ้านกล้วย	ชุมชนแออัด
19.	ชุมชนโรงหมู	ชุมชนแออัด
20.	ชุมชนหัวโค้ง	ชุมชนแออัด
21.	ชุมชนริมวัดสะพาน	ชุมชนแออัด
22.	ชุมชนร่วมเกล้า	ชุมชนแออัด
23.	ชุมชนซอยเจริญสุข	ชุมชนแออัด
24.	ชุมชนปลายนา	ชุมชนแออัด
25.	ชุมชนปิยะวัชร	ชุมชนแออัด
26.	ชุมชนนภาศัพท์แยก 4	ชุมชนแออัด
27.	ชุมชนริมคลองพระโขนง	ชุมชนแออัด
28.	ชุมชนเกาะกลาง	ชุมชนแออัด
29.	ตลาดป้าแก	ชุมชนแออัด
30.	ชุมชนเริ่มเจริญ	ชุมชนแออัด
31.	ชุมชนภูมิจิตร	ชุมชนแออัด
32.	ชุมชนสวนอ้อย	ชุมชนแออัด
33.	ชุมชนข้างโรงเรียนวัดสะพาน	ชุมชนแออัด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อนำผลของการศึกษามาปรับปรุง และเสริมสร้างข้อมูลให้กับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเยาวชน อาทิ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ(ส.ย.ช.) มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก มูลนิธิดวงประทีป เป็นต้น

2. เพื่อต้องการทราบข้อมูลและนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์
3. เพื่อนำมาแก้ไข และปรับปรุงให้เยาวชนรู้จักการเลือกบริโภคสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์
4. เพื่อศึกษาเป็นแนวทางพื้นฐานสำหรับผู้ที่ จะทำการวิจัย ในเรื่องการวัดการรับรู้ และการวัดพฤติกรรมของเยาวชนในแง่มุมอื่นต่อไป

กรอบความคิดในการวิจัย

